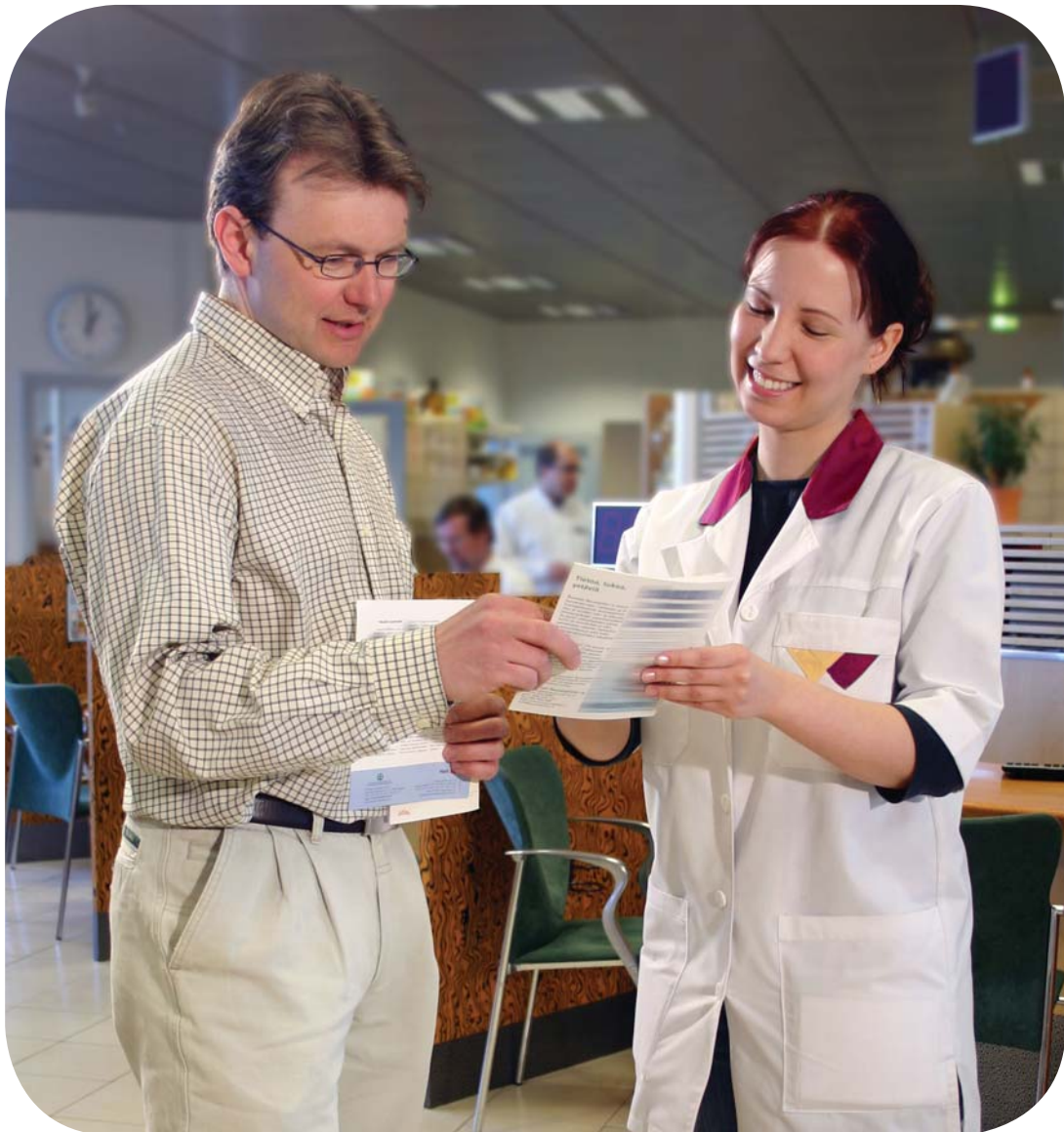

Apteekkien sydänohjelma

SUOMEN APTEEKKARILIITTO
FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND

Suomen Sydänliitto ry
Finlands Hjärtförbund rf

Apteekkien sydänohjelma

Sydän- ja verisuonisairaudet ovat merkittävin sairausryhmä, joka aiheuttaa ennenaikaisia kuolemia. Niihin voidaan vaikuttaa tehokkaalla ehkäisyllä ja hoidolla. Suomessa lääkkeitä näihin sairauksiin korvataan yli miljoonalle henkilölle vuodessa.

Apteekkien sydänohjelma tukee Toimenpideohjelmaa suomalaisten sydän- ja verisuoniterveyden edistämiseksi (Suomen Sydänliitto 2005), joka päivittää vuonna 1997 sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Sydänliiton konsensuskokouksessa hyväksytyyn ohjelman. Apteekkien sydänohjelman tavoitteena on edistää sydän- ja verisuonisairauksien hoidon onnistumista ja niiden ehkäisyä lisäämällä apteekkien ja muun terveydenhuollon sekä järjestöjen välistä yhteistyötä. Yhteistyöllä ja yhteisillä sopimuksilla taataan yhtenevät toimintatavat ja neuvonta potilaan hoitoketjun jokaisessa osassa.

Ohjelma on pitkäjänteinen kokonaisuus, joka antaa toiminnalle suuntaviivat ja tavoitteet, joiden varassa varsinaiset toimintatavat ja mallit sovitaan paikallisesti.

Apteekkien sydänohjelma keskittyy yleisimpiin sydän- ja verisuonisairauksiin ja niiden taustalla oleviin riskitekijöihin.

Sydänyhdyshenkilöt apteekkeissa

Ohjelmaan osallistuvat apteekit nimeävät vähintään yhden farmaseutin tai proviisorin Apteekin sydänohjelman toteuttamisesta vastaavaksi sydänyhdyshenkilöksi. Sydänyhdyshenkilö perehtyy sydän- ja verisuonisairauksien hoitoon ja ehkäisyyn.

Yhdyshenkilö toimii linkkinä apteekin ja muiden paikallisten toimijoiden välillä, sekä koordinoi apteekin sydän- ja verisuonisairauksiin liittyvää täydennys- ja toimipaikkakoulutusta. Yhdyshenkilö edistää paikallisen yhteistyön toteutumista lääkärin, apteekkien ja hoitohenkilökunnan

kesken. Yhdyshenkilö tutustuu myös alueelliseen potilasjärjestötoimintaan ja kartoittaa yhteisiä toimintamahdollisuuksia.

Paikallinen yhteistyö

Yhteistyö paikallisen muun terveydenhuollon ja potilasjärjestöjen sekä muiden tahojen kanssa on sydän- ja verisuonisairauksien hoidon ja ehkäisyn onnistumisen edellytys. Tapaamalla ja tutustumalla eri toimijoiden tehtäviin tai palveluntarjontaan voidaan paremmin hahmottaa, miten hoito, ehkäisy ja kuntoutus on paikkakunnalla järjestetty.

Paikallisista toimintamalleista ja asiakasneuvonnasta sopimalla varmistetaan asiakkaalle annettavan tiedon yhteneväisyys ja laajuus. Sydänyhdyshenkilö tai paikallisten apteekkien yhdyshenkilöt yhdessä voivat olla yhteistyössä aloitteentekijänä.

Sairastumisen ehkäisy ja riskipotilaiden tunnistaminen

Apteekkeilla on runsaasti asiakaskontakteja, ja apteekissa tavoitetaan myös sellaisia asiakkaita, jotka eivät käytä muun terveydenhuollon palveluita. Apteekkien elintapaohjaus tukee erityisesti tupakoinnin lopettamista, terveellisiä ravintotottumuksia, painonhallintaa sekä liikunnan lisäämistä. Henkilökohtaisen ohjauksen tueksi apteekissa on tarjolla laadukasta materiaalia. Apteekkiin kootaan keskitetysti tietoa paikkakunnalla toimivista elintapamuutoksiin tähtäävistä tukiryhmistä ja muista palveluista ja toiminnoista, joihin asiakkaita voidaan tarvittaessa ohjata.

Riskipotilaiden tunnistamiseksi apteekissa voidaan mitata verenpainetta. Verenpaineen mittaa ja neuvontaa antaa siihen koulutautunut terveydenhuollon ammattilainen. Verenpainearvot kirjataan asiakkaalle seurantaan varten. Tarvittaessa asiakas ohjataan ottamaan yhteyttä muuhun terveydenhuoltoon. Mikäli apteekin tuotevalikoimassa on verenpainemittareita, tulee varmistua siitä, että mittarit ovat luotettavia ja kotikäyttöön soveltuvia. Apteekissa tulee varmistua, että asiakas osaa mitata verenpaineen oikein myös itse.

Jos apteekissa järjestetään muita mittauksia tai elintapoihin tai riskitekijöihin liittyviä testejä esimerkiksi teemapäivien yhteydessä, kannattaa toiminta järjestää yhteistyössä muun terveydenhuollon kanssa. Apteekki voi tukea esimerkiksi terveyskeskusten tai potilasyhdistysten järjestämiä kampanjoita.

Lääkehoidon onnistumisen tukeminen

Hoidon onnistuminen ja hoitoon sitoutuminen on potilaan ja kaikkien häntä hoitavien tahojen yhteistoiminnan tulos, joka vaatii jatkuvaa huomiota. Erityisesti hoidon alussa potilas tarvitsee tietoa omaksuakseen hoidon periaatteet ja sitoutuakseen hoidon tavoitteisiin. Myös pitkäaikaisessa lääkehoidossa oleva potilas tarvitsee jatkuvaa tukea ja motivointia hoidon toteuttamiseksi. Tämä edellyttää hyvää yhteistyötä terveydenhuollon eri toimipisteiden välillä. Potilaalle välittyvän tiedon tulee olla kaikissa toimipisteissä yhdenmukaista.

Apteekit edistävät toiminnassaan sydän- ja verisuoni-terveyttä yhteistyössä muun terveydenhuollon ja järjestöjen kanssa.

Säännöllisessä lääkehoidossa olevat potilaat käyvät useammin apteekkeissa kuin muissa terveydenhuollon toimipisteissä. Sydän- ja verisuonisairauksia sairastava henkilö tai hänen omaisensa tulee apteekkiin vähintään neljä kertaa vuodessa. Apteekilla on siten hyvät mahdollisuudet varmistua siitä, että asiakas on selvillä lääkkeensä oikeasta ja turvallisesta käytöstä sekä on sitoutunut hoitoonsa.

Vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa selvitetään lääkehoidon toteutumista ja siihen vaikuttavia asioita. Farmaseuttisen henkilökunnan tehtävänä on ohjata asiakasta lääkkeen käyttöön liittyvissä asioissa. Asiakkaalle kerrotaan lääkkeen vaikutustapa sekä se, miten, milloin ja kuinka pitkään lääkettä tulee käyttää. Asiakkaan on lisäksi hyvä saada tietoa lääkkeen yleisimmistä haittavaikutuksista ja siitä, miten menetellä, jos niitä ilmaantuu. On myös tärkeä korostaa, että terveelliset elintavat tukevat lääkehoidon onnistumista ja edistävät hoitotavoitteeseen pääsemistä. Itsehoitolääkkeiden valinnassa tulee aina ottaa huomioon

asiakkaan sairaus ja muu lääkitys, jolloin voidaan välttyä ikäviltä päällekkäis- ja yhteisvaikutuksilta.

Kokonaislääkityksen seuranta

Lääkehoito on aina yksilöllisesti räätälöity. Siihen vaikuttavat sairaus ja sen vaikeusaste, potilaan muut sairaudet, riskitekijät sekä hoidon kustannukset. Usein tarvitaan yhdistelmähoitoa hoitotavoitteen saavuttamiseksi. Iän karttuessa myös sairauksien ja lääkkeiden määrä voi kasvaa. Samalla yhteisvaikutusten ja päällekkäislääkityksen riski lisääntyy.

Apteekkeissa olevien tietojen avulla voidaan seurata asiakkaan lääkehoidon toteutumista. Apteekkeilla on valmiudet lääkitystietojen tuottamiseen, ja asiakkaan pyynnöstä ajantasainen lääkelista voidaan toimittaa myös lääkärille. Ongelmatilanteissa voidaan etsiä sopivia ratkaisuja hoitohenkilökunnan ja lääkärin kanssa lääkehoidon onnistumiseksi yhteistyössä.

Apteekkien sydänohjelman eteneminen

Apteekkien sydänohjelma käynnistyy syksyllä 2005 ja laajenee jaksoittain kolmen vuoden kuluessa vuoteen 2009 saakka. Ohjelmassa keskitytään erityisesti sepelvaltimotautiin, korkeaan kolesteroliin, verenpainetautiin, sydämen vajaatoimintaan ja rytmihäiriöihin.

Apteekkien sydänyhdyshenkilöille järjestetään koulutusta, ja sydänohjelmaa tukevaa materiaalia tuotetaan. Ohjelman etenemistä seurataan yhdyshenkilöille tehtävillä kyselyillä.

APTEEKIN TEHTÄVÄT SYDÄN- JA VERISUONISAIRAUKSIEN EHKÄISYSSÄ JA HOIDOSSA

LÄÄKENEUVONTA

- lääkkeisiin ja lääkehoitoihin liittyvä neuvonta ja motivointi lääkkeiden oikeaan käyttöön
- lääkehoidon toteutumisen seuraaminen ja mahdollisten ongelmien ratkaisu yhteistyössä hoitavan lääkärin ja asiakkaan kanssa
- hoitajan tai lääkärin vastaanotolle ohjaaminen tarvittaessa
- päällekkäislääkitysten ja lääkkeiden yhteisvaikutusten seulominen
- taloudellisesti järkevien menettelytapojen neuvominen lääkkeiden hankinnassa
- sairauden ja säännöllisen lääkityksen huomioiminen sopivaa itsehoitovalmistetta valittaessa

ELINTAVAT

- motivointi tupakoinnin lopettamiseksi
- terveellisen ruokavalion, painonhallinnan ja liikunnan merkityksestä tiedottaminen sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- elintapamuutosten tukeminen materiaalin avulla ja tiedottamalla paikallisesta toiminnasta
- riskipotilaiden tunnistaminen ja hoitoon ohjaaminen

YHTEISTYÖ

- paikallisten toimintamallien sopiminen yhdessä muun terveydenhuollon ja järjestöjen kanssa
- sydän- ja verisuonisairauksien ennaltaehkäisevään toimintaan osallistuminen muiden paikkakunnan toimijoiden kanssa
- potilasjärjestöjen toiminnasta tiedottaminen ja tätä koskevan materiaalin saatavuuden varmistaminen.

YHTEYSTIEDOT

Suomen Apteekkariliitto
Pieni Roobertinkatu 14 C
00120 Helsinki
Puh. (09) 228 711
faksi (09) 611 510
www.apteekkariliitto.fi

Suomen Sydänliitto ry
Oltermannintie 8
00620 Helsinki
Puh. (09) 752 7521
faksi (09) 7527 5250
www.sydanliitto.fi

SYDÄN